

Godišnja nagrada Hanfe studentima

**za najbolje znanstvene i stručne
radove za 2021. godinu**

Ante Žigman: Dodjela nagrade studentima postat će Hanfina tradicija

Iako je riječ o studentskim radovima, autori su svojim pristupom i obradom tema pokazali znanje, inovativnost, vještinu obrade i analize podataka te, kao najvažnije, sposobnost stručnog i znanstvenog promišljanja o aktualnim temama iz financijskog sektora.

Upravno vijeće Hanfe značajnu pozornost daje kontinuiranom stručnom usavršavanju, edukacijama i stjecanju stručnih znanja pa takva nastojanja i težnju izvrsnosti želimo potaknuti i kod studenata, kao zalag za zajedničku budućnost.

Vjerujemo da ćemo dodjelom **Godišnje nagrade Hanfe studentima za najbolje znanstvene i stručne radove**, koja je ne samo simbolična, nego i novčana, uspjeti potaknuti studente da se tijekom studija posvete izradi stručnih i znanstvenih radova te da se, osim teorijskim znanjima, okrenu i analizi primjera iz prakse i ekonomske svakodnevnice.

Smatramo da ćemo dodjelom Godišnje nagrade Hanfe studentima očvrtnuti vezu sa studentskom zajednicom te pružiti priliku studentima da razvijaju svoje kritičke i analitičke vještine, odnosno vještine znanstvenog istraživanja.

Prvi natječaj Hanfe bio je objavljen početkom 2020. na temu „Održivo financiranje kao novi oblik investiranja u Hrvatskoj“, no pristigli studentski radovi nisu zadovoljili kriterije natječaja, bilo formom bilo kvalitetom sadržaja. To je potvrdilo potrebu daljnjeg razvoja vještina znanstvenog istraživanja iz područja ekonomike, stoga je Hanfa odlučila pokrenuti Godišnju nagradu Hanfe studentima za najbolje znanstvene i stručne radove te smo tada omogućili širi izbor tema i duži rok prijave, kako bismo osigurali prijavu što kvalitetnijih radova.

Ovaj smo put zaprimili više radova i to s četiri ekonomska fakulteta: iz Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka te s privatnog sveučilišta Libertas. Drago

nam je vidjeti da su se uključili studenti iz cijele Hrvatske te da je prisutna i geografska izvrsnost naših studenata. Nadamo se da će se u budućnosti prijavljivati i studenti drugih studijskih usmjerenja, s javnih i privatnih učilišta, koji pokazuju interes i znanje o financijama.

Iako je ovdje riječ o studentskim radovima, izvrsnost autora već u ovoj fazi njihova stručnog razvoja na izuzetno je visokoj razini. Svojim pristupom i obradom tema pokazali su znanje, inovativnost, vještinu obrade i analize podataka te, kao najvažnije, sposobnost stručnog i znanstvenog promišljanja o aktualnim temama iz financijskog sektora. U posljednje vrijeme vidimo sve veći porast digitalizacije financija i „zelenih financija“ što će otvoriti mogućnost obrade brojnih tema i kombiniranja različitih grana znanosti s onom ekonomskom, odnosno s financijskim sektorom.

Čestitamo svim ovogodišnjim dobitnicima nagrade, kao i svima onima koji su prijavili svoje radove te ih već samim time smatramo izuzetno uspješnima. Nadamo se da će se naša suradnja u promoviranju ekonomskih i financijskih tema uspješno nastaviti i u budućnosti.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr.sc. Ante Žigman

Vrednovanje zaprimljenih stručnih i znanstvenih radova

Zaprimljene znanstvene i stručne radove vrednovalo je stručno povjerenstvo Hanfe sastavljeno od pet članova. Članovi povjerenstva su djelatnici Hanfe odabrani prema kriteriju stručnosti u područjima bliskim predloženim temama.

Postupak vrednovanja u cijelosti je anonimn s obzirom na to da su radovi šifrirani, a sve kako bi se osiguralo njihovo potpuno nepristrano i objektivno vrednovanje. U postupku je svaki član povjerenstva pri ocjeni rada vrednovao: i.) usklađenost forme dostavljenog rada sa zahtjevima navedenim u natječaju, ii.) stručnost obrade teme, iii.) primjenjivost i logičnost zaključaka rada, iv.) upotrebu literature i znanstvenih izvora te v.) doprinos rada kvalitetnom sagledavanju zbivanja i pojava na financijskim tržištima. Individualne ocjene radova članova povjerenstva detaljno su raspravljene i usuglašene, a konačno rangiranje radova dobiveno je na temelju ukupne prosječne ocjene. Dio je radova nakon inicijalnog vrednovanja vraćen autorima na dodatnu doradu na temelju stručnih komentara članova povjerenstva. Nakon dorada članovi povjerenstva još jednom su analizirali i vrednovali sve radove te donijeli odluku o najboljima.

Premda je riječ o natječaju koji je usmjeren na studentske radove treba istaknuti kako je stručnost koju su autori radova već u ovoj ranoj fazi svog stručnog razvoja pokazali na visokoj razini. Pritom pristup temama i način njihova teorijskog sagledavanja te posebno empirijskog dokazivanja pokazuje inovativnost, vještinu kvantitativno-statističke obrade i analize te, najbitnije, zainteresiranost za znanstveno promišljanje i sagledavanje tema iz financijskog sektora koje su aktualne i o kojima se još razmišlja te se vode dijalozi na razini globalne akademske zajednice, nositelja ekonomskih politika

Pregled tema natječaja za 2021. godinu

Izvor: Hanfa

i regulatora. Dokaz je to kako je potencijal kojim domaće visokoobrazovne institucije raspolažu značajan te može dati presudan doprinos razvoju znanstvene misli, ali i domaćem ekonomskom razvoju. Veseli pritom što su upravo autori nagrađenih radova s tri različita sveučilišta. Bitno je stoga pružiti studentima stimulativno okruženje za daljnji rast i razvoj, a upravo je to cilj ove Hanfine inicijative koja će se nastaviti i u sljedećim godinama.

Dobitnici Godišnje nagrade Hanfe studentima za najbolje znanstvene i stručne radove za 2021. godinu:

Stručni radovi prema finalnom izboru članova Komisije Hanfe u 2021.

1

Prva nagrada i 15.000 kuna – **Julija Božan za rad „Utjecaj kriptovaluta na tradicionalna tržišta kapitala“**, Ekonomski fakultet u Splitu

2

Druga nagrada i 10.000 kuna – **Luka Sovulj za rad „Održivost mirovinskih sustava u okolnostima sekularne stagnacije i demografskog starenja populacije“**, Ekonomski fakultet u Zagrebu

3

Treća nagrada i 5.000 kuna – **Mirna Jokić za rad „Perspektiva tržišta osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji“**, Ekonomski fakultet u Osijeku

1

Sažetak rada
Julija Božan

Ekonomski fakultet u Splitu

Utjecaj kriptovaluta na tradicionalna tržišta kapitala

UVOD

Digitalno doba iznjedrilo je mnoštvo novih mogućnosti, znanja, podataka, proizvoda, pa tako i kriptovalutu. Medij razmjene, kojem nisu potrebne fizičke novčanice ili kovanice, postoji isključivo na internet-skoj mreži. Počiva na kriptografiji koja se oslanja na matematiku, a s ciljem osiguranja objavljenih financijskih transakcija one se evidentiraju u elektroničkoj knjizi zvanj *Blockchain*. Najistaknutiji nedostatak kriptovaluta jest visoka volatilnost jer ponuda i potražnja tvore njihovu cijenu. S obzirom na to da je ideja kriptovaluta bila formiranje financijskog sustava bez institucija, odnosno regulatornog tijela, volatilnost je izraženiija. U turbulentnim vremenima ulagači traže sigurno utočište pri čemu dolazi do porasta cijena određenih financijskih instrumenata prouzrokovanog povećanom potražnjom. Pored toga, skok cijena snažan je magnet za špekulativne ulagače pa se postavlja pitanje kakvu ulogu u tome imaju kriptovalute, odnosno preuzimaju li ulogu tradicionalnih financijskih instrumenata. U cilju smanjenja rizika ulagači diversificiraju portfelje pa tako uključivanjem kriptovaluta u portfelj s tradicionalnim instrumentima pokušavaju stabilizirati i povećati svoje povrate. Stoga je glavno pitanje rada kakav je odnos tržišta kriptovaluta i tradicionalnih tržišta kapitala u segmentu prinosa i volatilnosti, odnosno mijenjaju li investitori svoje portfelje većim uključivanjem kriptovaluta.

GLAVNE KOMPONENTE RADA

Rad se sastoji od sedam tematskih cjelina, odnosno poglavlja. Uvodni dio obrađuje predmet i problem istraživanja koji slijedi poglavlje o financijskoj pismenosti. Naime, prema OECD-u financijski pismena osoba mora biti u potpunom skladu s razvojem financijske industrije i njezinim novitetima što i nije primjenjivo na prosječnu osobu zbog iznimne brzine tehnološkog razvoja. U tom se poglavlju navode i varijable po kojima se definira financijska pismenost koja dokazuje da financijski pismena osoba nema jednodimenzionalnu definiciju, već je ona jako širok pojam jer kreće od poznavanja običnih ekonomskih pojmova do upoznatosti sa svim novitetima financijske industrije. Dokazano je da financijski pismeni ljudi donose bolje odluke u financijskoj sferi. Stoga je financijsku pismenost potrebno posjedovati i nadograđivati pri sudjelovanju na financijskim tržištima. Iduće poglavlje fokus stavlja na važnost regulacije tržišta kriptovaluta, pri čemu je to vrlo izazovno jer se tradicionalne metode regulacije uglavnom oslanjaju na izravnu regulaciju aktivnosti, entiteta i instrumenata. Vodeći se osnovnim načelima treba pristupiti i regulaciji trgovanja kriptovalutama koja je neophodna za njihovu širu prihvaćenost, kao i za odnose s drugim financijskim instrumentima. Četvrto poglavlje obuhvaća pregled literature na temu kriptovaluta i tradicionalnih tržišta kapitala pri čemu rezultati prikazanih istraživanja uglavnom pokazuju da krip-

tovalute, iako su špekulativne naravi i izrazito volatilne, predstavljaju novu vrstu investicijske imovine koja ulagačima može poslužiti u diversifikaciji portfelja kako bi upravljali rizikom. Također naglašavaju važnost sigurnosti i znanje potrebno u trgovanju njima kako bi se ostvario željeni učinak tj. ubrzanje povrata imovine i sigurno utočište u kriznim vremenima kada su oscilacije na tržištu kapitala visoke. U narednom se poglavlju obrazlažu postavke modela, metodološki aspekti prikupljanja podataka i njihova obrada. Volatilnost se poistovjećuje s tržišnim rizikom, a njezina je procjena od posebne važnosti za subjekte na tržištu kapitala jer investitori očekuju veće prinose za vrijednosnice kod kojih je procijenjeni rizik veći. U radu su se analizirali vremenski nizovi indeksa tržišta kapitala (dionički indeks S&P500) te cijena bitcoina kao glavnog predstavnika tržišta kriptovaluta kroz Engleov model. Prije procjene modela ispituju se karakteristike obaju tržišta, zatim se procjenjuje Engleov model DCC(1,1) te provodi dijagnostička procjena, nakon koje slijedi procjena regresijskog modela. Nakon iznošenja dobivenih rezultata oni se komentiraju u širem kontekstu, o čemu će više riječi biti u idućoj točki, te se ukazivanjem na potencijalna ograničenja daje prosudba za daljnja znanstvena istraživanja i zaključuje rad.

GLAVNI ZAKLJUČCI RADA

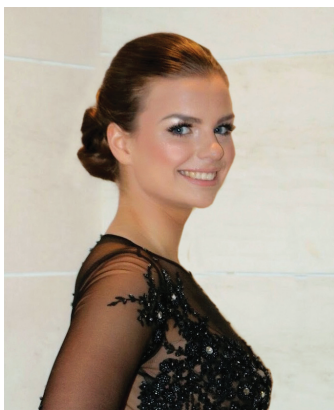
Pandemija uzrokovana bolesti Covid-19 djelovala je kao katalizator koji je ubrzao strategije digitalne

transformacije i prelazak poslovanja na daljinu uz pomoć dostupnih tehnologija. Prije pandemije bio je zamjetan sve veći prelazak na digitalnu sferu, no tijekom nje on je bilježio eksponencijalan rast. Inovativni modeli poslovanja i tehnologija nisu samo alati za rješavanje problema, već su postali svakodnevnica. Jednako tako, kriptovalute su u vrijeme pandemije postale važna tema što je ponukalo brojne ekonomiste na provedbu dodatnih analiza tržišta kriptovaluta i tradicionalnih financijskih tržišta. Rezultati dobiveni provedenom analizom u promatranom razdoblju dokazuju da je raspon tjednih cijena znatno veći kod vodeće kriptovalute u odnosu na američki dionički indeks S&P500. Isto tako, zbog velike oscilacije u tjednim cijenama prinos Bitcoina je za 6 % veći u odnosu na dionički indeks S&P500, čime se opravdava epitet ekstremne volatilnosti kriptovaluta, što se dokazuje i prognozom da će volatilnost Bitcoina u narednom razdoblju biti oko 15 %, dok će za dionički indeks biti oko 2 %. Jednako tako, nadasve zanimljiv rezultat koji je proizašao iz provedene analize jest taj da povezanost među cijenama indeksa S&P500 i Bitcoina nije prisutna, te se ispitao utjecaj vrijednosnica na kretanje vrijednosti Bitcoina. Nakon provedenog ispitivanja može se utvrditi da zbog jake i pozitivne korelacije između Bitcoina i S&P500 ulaganjem u kriptovalute nije moguće ostvariti diversifikaciju rizika, odnosno dobiveni model regresije nam govori da ako cijena Bitcoina poraste za jednu jedinicu tada se očekuje rast cijene dioničkog

indeksa S&P500 za 7,22 jedinica, iz čega proizlazi da je kretanje uvjetovano i raspoloženjem na financijskim tržištima. Štoviše, ako su cijene istosmjerne, odnosno imaju slično ponašanje, te ako tome pridodamo prethodnu tvrdnju da je prinos Bitcoina (i ostalih altcoina) veći od dioničkog indeksa, isključivo u nestabilnim vremenima može se sa sigurnošću utvrditi da, ako se „igra na sigurno“, ne treba ulagati u kriptovalute zato što su vrlo nestabilne i samo mali krah ih može srušiti na minimalne razine. Međutim, ako ulagač ima špekulativnu narav, za ostvarivanje „brze“ zarade, uz ogromnu količinu znanja i iskustva, logično je da će se odlučiti na ulaganje u rizičniju imovinu kao što su kriptovalute. Navedeno se može objasniti činjenicom da sve veća ekonomska integracija, koja otklanja barijere u cilju smanjenja troškova i povećanja konkurentnosti, nije ostavila netaknuta financijska tržišta. Zamjetno je da se u prethodnim istraživanjima dokazalo da je tržište kriptovaluta sigurno utočište za diversifikaciju portfelja, što ovo istraživanje ne potvrđuje. S druge strane, istraživanja se slažu u pitanju visokorizičnosti tržišta, špekulativne naravi, kao i nepredvidivosti kretanja cijena. U cilju postizanja više razine financijske pismenosti potrebno je uvesti interaktivni model u obrazovne ustanove kako bi se povećala pismenost mlađeg stanovništva. S obzirom na to da pismenost podrazumijeva upravljanje vlastitim financijama, to bi uvelike utjecalo na osobne stavove, afinitete i emocije u odnosu na sklonost rizicima, odnosno kupnju sigurnih i manje sigurnih

imovina. Isto tako, vodeće institucije upozoravaju na ulaganje u visokorizičnu imovinu, unutar koje se stavlja naglasak na kriptovalute. Razlog tome je prijetnja rizika gubitka novca jer ne postoje posebni regulatorni mehanizmi zaštite. U tom bi pogledu trebalo intervenirati u cilju postavljanja regulatornog okvira koji bi bio podloga za budućnost tržišta kriptovaluta kao nove investicijske kategorije.

BIOGRAFIJA

Julija Božan rođena je 1. travnja 1999. u Splitu. U Omišu završava jezičnu gimnaziju nakon koje 2017. godine upisuje Ekonomski fakultet u Splitu, smjer Ekonomija. Na zadnjoj godini preddiplomskog

sveučilišnog studija izabire specifičnije usmjerenje u području Novca i financija. Ostvarivanjem akademskog naziva sveučilišne prvostupnice ekonomije 2020. nastavlja obrazovni proces na istoimenoj znanstveno-istraživačkoj instituciji visokog obrazovanja u polju ekonomije. Na diplomskom sveučilišnom studiju upisuje smjer Ekonomska politika i financijska tržišta. Tijekom cijelog diplomskog studija održava demonstrature i to iz kolegija: Statistička analiza, Poslovna statistika, Informatičke tehnologije, Osnove in-

formatike te Metodologija poslovnog istraživanja. Uz studiranje profesionalno se bavi vaterpolom te je zbog svojih sportskih uspjeha dugi niz godina stipendistica Hrvatskog olimpijskog odbora. Nakon petogodišnjeg školovanja profilirala su se primarna interesna područja od kojih se ističu ona u polju financija.

2

Sažetak rada Luka Sovulj

Ekonomski fakultet u Zagrebu

Održivost mirovinskih sustava u okolnostima sekularne stagnacije i demografskog starenja populacije

Funkcioniranje mirovinskog sustava jedan je od temeljnih problema s kojim se svako društvo suočava. U Hrvatskoj se vrlo često govori o visini mirovina i o tome što budućnost nosi za sadašnje te za nove generacije umirovljenika. U želji za kvalitetnijom javnom raspravom o budućnosti mirovinskog sustava, koja bi bila potkrijepljena ekonomskim istraživanjima, nastalo je ovo istraživanje.

Jedan od najvažnijih razloga zbog kojeg se istražuje mirovinski sustav jest starenje stanovništva. Budući da Hrvatska ima mirovinski sustav koji se velikim dijelom temelji na PAY-GO sustavu (I. mirovinski stup), omjer osiguranika mirovinskog sustava i umirovljenika izrazito je važan. Današnji omjer u Hrvatskoj iznosi 1,26:1, odnosno na jednog umirovljenika dolazi 1,26 osiguranika tj. radnika. Ako se aktualna demografska kretanja u Hrvatskoj nastave, do 2051. udio starih ljudi u populaciji iznositi će 30 %. Takav demografski trend rezultirat će sve manjim omjerom osiguranika i umirovljenika te će stvarati dodatne pritiske na održivost mirovinskog sustava. Prema rezultatima modela koji je napravljen za potrebe istraživanja, u 2041. godini omjer osiguranika i umirovljenika iznositi će 1,07. U radu se osim utjecaja starenja stanovništva analizira i utjecaj sekularne stagnacije na održivost mirovinskog sustava. Sekularna stagnacija očituje se u niskim stopama rasta, niskim kamatnim stopama te niskoj inflaciji. Sve karakteristike sekularne stagnacije uključene su u model kojim se modelirao mirovinski sustav.

Radi potreba istraživanja definirana su četiri različita scenarija budućnosti. „Temeljni“ scenarij jest onaj u kojem se pretpostavlja da je ekonomija u sekularnoj stagnaciji. Procjene rasta BDP-a za „temeljni“ scenarij preuzete su iz „The 2021 Aging Report“ Europske komisije. Uz temeljni scenarij definirana su još tri scenarija: scenarij „nisko_nisko“, koji pretpostavlja još dublju sekularnu stagnaciju, scenarij „nisko_visoko“ s niskim stopama rasta, ali višim kamatnim stopama te scenarij „visoko_visoko“ s višim stopama rasta te višim kamatnim stopama. Prinosi II. mirovinskog stupa modelirani su preko hrvatskih desetogodišnjih (10Y) obveznica te povijesne distribucije DAX dioničkog indeksa. U svakom su scenariju prinosi II. stupa različiti.

U radu su izračunati deficiti mirovinskog sustava u situaciji kada postoji II. stup te kada on ne postoji. U ovom sažetku istraživanja analizirat će se isključivo slučaj kada postoji II. stup te su deficiti sustava izraženi kao postotak BDP-a. Na temelju analize vidljivo je da se deficit mirovinskog sustava nakon 2026. počinje smanjivati. Godina 2031. posebno je važna jer je to godina u kojoj, prema modelu, prvi umirovljenici počinju primati mirovinu iz II. stupa. Visina mirovine iz II. stupa temelji se na prinosima mirovinskih fondova. Do 2021. uzet je prosječni povijesni prinos fondova, dok su prinosi u budućnosti varirali s obzirom na kamatne stope na 10Y hrvatsku obveznicu te prinos DAX indeksa. U scenariju „nisko_visoko“ kamatne stope izrazito su visoke, što uz visoke prinose DAX indeksa rezultira najvišim prinosima mirovin-

skih fondova. Visoki prinosi fondova u scenariju "nisko_visoko" rezultiraju najnižim deficitima sustava te čak i suficitom za 2041. godinu. U okruženju seku-
larne stagnacije postoje visoki prinosi na tržištima kapitala zbog nekonvencionalne monetarne politike, što dovodi do viših prinosa mirovinskih fondova. U 2041. svi umirovljenici primaju dio mirovine iz II. stupa, što dovodi do smanjenja deficita mirovinskog sustava. Prilikom usporedbe deficita mirovinskog sustava u situaciji s II. stupom odnosno bez njega u kratkom roku valja biti oprezan. Izdaci za II. stup tijekom godina se oplemenjuju te služe za financiranje životnih potreba kroz čitavu starost, dok su izdaci za I. stup automatski namijenjeni za pokrivanje tekućih mirovina te u kratkom roku brzo poboljšavaju proračunski saldo pa se povoljni učinci II. stupa vide tek u dugom roku. U radu je također analiziran utjecaj deficita mirovinskog sustava na javni dug Hrvatske.

Za svaki scenarij izračunata je vremenska putanja duga do 2041. godine. Najviša razina duga javlja se u scenariju "nisko_visoko" (u ovom su scenariju stope rasta niže od kamatne stope, što izaziva divergenciju javnog duga u dugome roku), dok se najniža razina javlja u scenariju "visoko_visoko", gdje u 2041. javni dug iznosi 1,07 % BDP-a. U radu je pretpostavljeno da samo deficiti mirovinskog sustava čine primarne deficite države, što je vrlo stroga i ograničavajuća pretpostavka za nositelje fiskalne politike.

Početak 2000-tih u Hrvatskoj se dogodila reforma mirovinskog sustava te je uveden II. mirovinski stup.

Gotovo 40 godina kasnije, u 2041. (prema modelu), svi umirovljenici primaju dio mirovine iz II. stupa te dolazi do smanjivanja deficita sustava. Iako postojanje II. mirovinskog stupa rezultira smanjenim deficitom sustava, on ne rješava problem njegove održivosti jer se u cijelom analiziranom periodu javljaju deficiti sustava. Jedan od načina na koji bi se mogla postići djelomična održivost mirovinskog sustava jest jačanje III. mirovinskog stupa. U sva četiri scenarija javni dug iznosi više od 60 % BDP-a, što zbog Maastriških kriterija predstavlja problem za nositelje fiskalne politike.

BIOGRAFIJA

Luka Sovulj rođen je u Zagrebu 1998. godine. Pohađao je Prvu gimnaziju u Zagrebu, u kojoj je u školskoj godini 2016./17. maturirao, posebno se istaknuvši u području politike i gospodarstva kao sedmi najbolji maturant u Republici Hrvatskoj. 2017. godine upisuje studij „Ekonomija“ na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu te je po ocjenama položenih kolegija uvršten u 10 % najboljih studenata Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Za vrijeme studija Luka intenzivno surađuje s brojnim profesorima (Vladimir Arčabić, Ozana Nadoveza Jelić i Tihana Škrinjarić). Luka je također bio demonstrator na

Katedri za makroekonomiju i gospodarski razvoj. U jesen 2020. godine Luka s kolegama, pod mentorstvom Tihane Škrinjarić, dobiva Rektorovu nagradu za znanstveni rad s temom Procjena učinaka pandemije koronavirusa na turističke dolaske i noćenja u Republici Hrvatskoj te na vrijednost CROBEXTurist indeksa Zagrebačke burze, dok u siječnju 2021. dobiva stipendiju Hrvatske narodne banke. Luka je član Financijskog kluba te je bio jedan od glavnih voditelja projekta i konferencije Jednostavno o euru. Također, bio je jedan od glavnih urednika članaka koji su izlazili na stranicama Financijskog kluba u sklopu projekta. U slobodno vrijeme Luka se bavi pisanjem ekonomskih članaka te je napisao tri članka za stručni portal MacroHub, članak na portalu Ideje.hr te nekoliko analiza za Financijski klub.

3

Sažetak rada Mirna Jokić

Ekonomski fakultet u Osijeku

Perspektiva tržišta osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji

UVOD

Zaštita okoliša predstavlja jedan od većih globalnih problema. Nije moguće samo očuvati okoliš uz zanemarivanje gospodarskog rasta i razvoja, već je važno uspostaviti održivi razvoj. Cilj je održivog razvoja stvoriti ekološku ravnotežu između gospodarskog i ekološkog sustava. Uz ekološki razvoj nadozvezuje se pojam „zelena ekonomija“, koji se pojavio 1989., međutim nije zaživio sve do 2008., kada je izbila financijska kriza. Iako ne postoji službena definicija zelene ekonomije, ona je ipak vrlo raširena u svijetu i sve joj se više pridaje važnosti. U Hrvatskoj je zelena ekonomija još uvijek relativno nov pojam i zahtjeva detaljnije promatranje. Ulaskom u Europsku uniju Hrvatska je počela voditi veću brigu o okolišu te je počela uključivati i druge sudionike kako bi se što više pažnje posvetilo okolišu. Pred Hrvatsku su postavljeni veliki izazovi s kojima se mora suočiti, a ona će pokušati pokrenuti zeleni val ulaganja tako što će proizvoditi čistu energiju, voditi brigu o emisiji ugljika, energetske obnavljati zgrade i kuće te povećati energetske učinkovitost i digitalizaciju za razvoj energetskih sustava. U Hrvatskoj je tržište osiguranja povezano sa zelenom ekonomijom kroz održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje društava za osiguranje. Društva mogu voditi brigu putem uvođenja digitalizacije u svoje poslovanje, recikliranjem, korištenjem energetskih učinkovitih svjetala, korištenjem obnovljive energije, kupnjom električnih automobila, romobila

i bicikala ili kupnjom recikliranih proizvoda, poput recikliranog papira, kemijskih olovaka, kartona i slično.

U teorijskom dijelu rada opisano je tržište osiguranja te njegovi sudionici i tijela koja nadziru poslovanje. Nadalje, opisana je zelena ekonomija, koja naglašava gospodarske dimenzije održivosti kao i gospodarski rast i zaštitu okoliša, te pojam i vrste zelenog osiguranja. U radu su istražena i analizirana društva za osiguranje u održivoj zelenoj ekonomiji u Republici Hrvatskoj kroz upitnik upućen društvima za osiguranje putem e-maila u razdoblju od 14 dana (od 11. svibnja do 25. svibnja 2021.). Na upitnik je odgovorilo 64,29 % ispitanika. Svrha je istraživanja bila uvidjeti koliko su društva za osiguranje uključena u provedbu društveno odgovornog poslovanja, održivog razvoja, zaštite okoliša te pružanja zelenih proizvoda. Na temelju istraživanja može se zaključiti da društva za osiguranje još uvijek nisu dovoljno uključena u provođenje zelene ekonomije iako postaju sve svjesnija toga da se u njega moraju uključiti kako bi opstala na tržištu.

ZAKLJUČAK

Zelena ekonomija omogućava poboljšanje života ljudi, ali i smanjenje negativnog utjecaja na okoliš. Osim navedenoga, ona povećava i socijalnu jednakost ljudi uz istovremeno smanjenje ekoloških rizika. Kako bi se zelena ekonomija razvila, treba je promatrati, ali i promijeniti u društvenom i gospo-

darskom pogledu tako što se treba promijeniti okvir poslovanja, ali i ponašanje pojedinca. Treba joj se posvetiti na globalnoj, ali i na mikrorazini kroz pokretanje investicija putem kojih će se smanjiti zagađenost okoliša tako što će se koristiti učinkovita energija i obnovljivi prirodni resursi.

Može se zaključiti da hrvatsko tržište osiguranja još uvijek nije dovoljno uključeno u provođenje zelene ekonomije iako manji dio društava za osiguranje počinje voditi brigu o okolišu kroz različite projekte, no to još uvijek u praksi nije u potpunosti zaživjelo. Većina društava za osiguranje vodi brigu o okolišu kroz provođenje digitalizacije svoga poslovanja, putem recikliranja otpada, kupnjom „zelenih“ proizvoda i korištenjem energetski učinkovitih svjetala te grijanja i hlađenja. Više od polovine društava za osiguranje izjavilo je da izvještava svoje klijente o društveno odgovornom poslovanju putem interneta, međutim vrlo je teško pronaći javno objavljene takve informacije. Također, društva su izjavila kako još uvijek nemaju električne/hibridne automobile, dok na njihovim internetskim stranicama piše da su promijenila više od polovine svojega voznog parka. Zeleno osiguranje u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno poznato. Od devet ispitanih društava za osiguranje samo jedno društvo nudi popust za sklapanje police osiguranja za kuće koje su ekološki održive, dok za hibridne ili električne automobile nijedno društvo ne daje popuste. Isto tako, društva za osiguranje, kao i sva ostala poduzeća u Republici

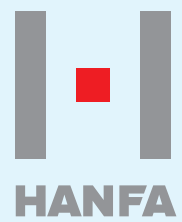
Hrvatskoj, počinju se tek prilagođavati novim načinima poslovanja u kojima se najveći naglasak stavlja na zaštitu i očuvanje okoliša te će se u budućnosti sve više koristiti različiti načini zaštite okoliša.

BIOGRAFIJA

Mirna Jokić rođena je 19. srpnja 1997. i živi u Đakovu. Završila je diplomski sveučilišni studij „Financijski menadžment“ na Ekonomskom fakultetu u Osijeku i stekla akademski naziv „magistra ekonomije“. Istovremeno je pohađala „Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičku izobrazbu“ na Filozofskom fakultetu u Osijeku i stekla pedagoške kompetencije. Bila je odličan student s preporukama profesora s fakulteta, gdje je uvrštena u 5 % najuspješnijih studenata svoje generacije (preporuka iz kolegija „Statistika“ i „Makrosustav EU“). Prvo radno iskustvo stekla je tijekom studiranja na sezonskom poslu te radeći četiri godine preko studentskog servisa u Kaufland k.d. Hrvatska.

Hrvatska agencija
za nadzor financijskih usluga

www.hanfa.hr